

Sokndal kommune
postmottak@sokndal.kommune.no

Vedlegg 4 planinitiativ

DERES REF: | VÅR REF: 10251876-01
DOKUMENTKODE: 10251876-01 -Planinitiativ
TILGJENGELIGHET: Åpen

Kristiansand, 25. september 2023

Rekefjord øst Vallnes – Planinitiativ for mindre endring av gjeldende reguleringsplan

1 Innledning

Rekefjord Stone AS er en hjørnestensbedrift i Sokndal kommune med 27 ansatte og har drevet steinuttak i Rekefjord siden 1963. Herfra forsyner de Norge og Europa med høykvalitets stein, til infrastrukturbygg og bygg.

Bedriften ser muligheter for å forlenge driften med uttak av stein i eksisterende brudd i Vallnes, på østsiden av Rekefjord. Det gjøres ved å gå dypere ned inne i eksisterende steinbrudd, uten å utvide eller endre bruddets fotavtrykk eller ytre rammer. Slik kan eksisterende steinressurser utnyttes bedre. Det estimeres at dagens drift og steinbruddets levetid forlenges i to til tre år. Dette avhenger av årlig uttaksvolum.

Forslag til planendring gjelder kun uttak av stein inne i det eksisterende Vallnesbruddet. Det er kun bruddets dybde som foreslås endret. Bakgrunnen er å sikre fortsatt kontinuerlig drift og en bedre utnyttelse av steinressursene.

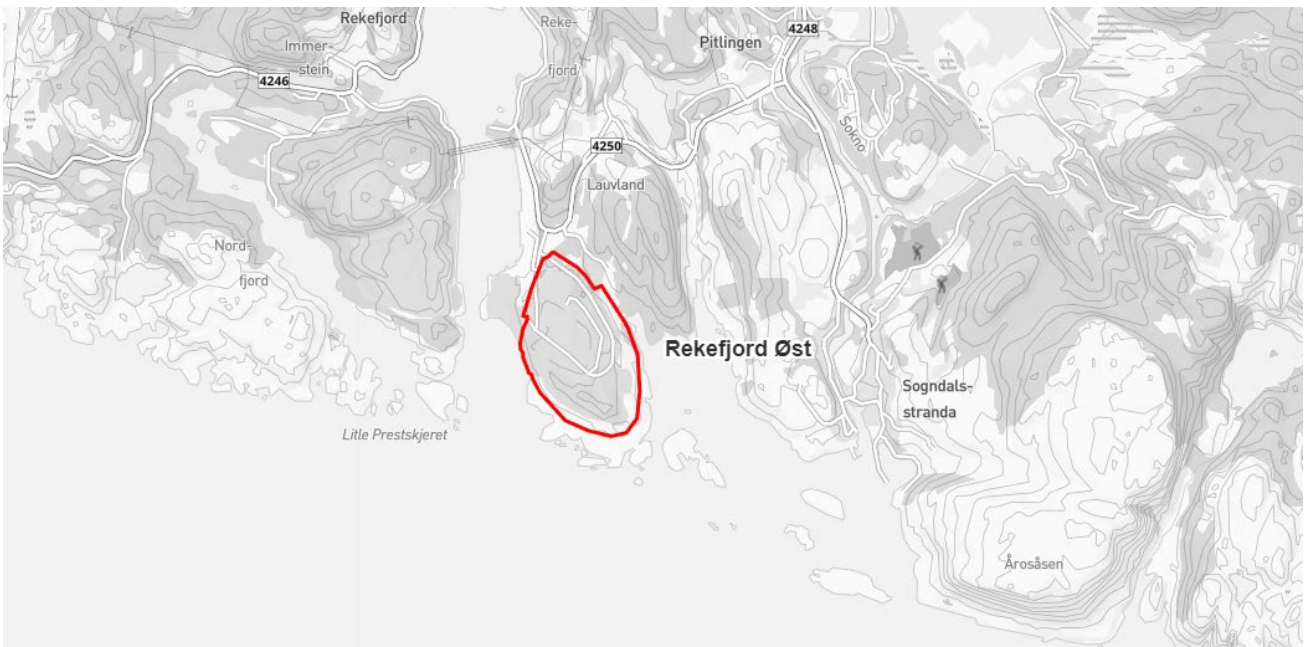
For å kunne ta ut stein til en større dybde må det foretas en endring av gjeldende reguleringsplan med tilhørende bestemmelser. På den bakgrunn ønsker Multiconsult, på vegne av Rekefjord Stone AS, å fremme et forslag om mindre endring av gjeldende reguleringsplan for Industriområdet Rekefjord øst.

2 Stedet:

Steinbruddet består i dag av to brudd, ett på østsiden og ett på vestsiden av fjorden. Dette initiativet gjelder bare en endring av eksisterende driftsdybde i Vallnesbruddet, på østsiden av Rekefjorden. Rekefjord Øst utviner knust stein i form av blokk, pukk og grus av bergtypen Noritt, og anvendes hovedsakelig som tilslagsmateriale til betong og asfalt. Den grovere massen brukes blant annet til havvindprosjekter, kystsikring, moloer og dekking av kabler i Nordsjøen.

Figur 1: Tiltakets plassering i region.

Figur 2: Kartutsnitt med planens avgrensing:

3 Innholdet i endringen:

3.1 Endret bestemmelse

Forslaget gjelder kun endring av én bestemmelse i gjeldende reguleringsplan. Det er bestemmelsen som gjelder steinbruddets dybde.

I gjeldene bestemmelser for industriområdet Rekefjord øst, datert 11.06.19, foreslås § 2- annet ledd, endret slik:

- Fra: «Det tillates uttak av masser innenfor nedsenket område til kote -47».
- Til: «Det tillates uttak av masser innenfor nedsenket område til **kote – 71,5**».

Hensikten er å legge til rette for et større uttak av eksisterende steinressurs i dybden av eksisterende steinbrudd i Vallnes. Dybden økes med to pallhøyder, noe som tilsvarende totalt - 24,5 m.

Det økte uttaket konsentreres kun til midten av bruddet. Endringen vil dermed kun gjelde et areal godt innenfor plankartetets formålsgrense for industri/stenbrudd. Vi ser derfor ikke behov for å endre plankartet, med unntak av at ny kotehøyde påføres.

Alle øvrige planbestemmelser skal fortsatt være gjeldende. Restriksjoner rundt drift og krav til istandsetting, vil videreføres.

3.2 Omfanget av endringen:

Den delen av steinbruddet som omfattes av endringen er vist i vedlagt situasjonsplan.

Årlig uttak i Vallnes-bruddet er i dag på omkring 1-1,5 million tonn per år. Ved å gå ytterligere to pallhøyder ned har selskapet beregnet at det gir ca. 855 000 fm³ stein. Det tilsvarer 2,65 millioner tonn, litt under 5 % av mengden stein som til nå er tatt ut siden pukkverksdriften startet opp i Rekefjord. Endringen vil kunne gi ca. to til tre års forlengelse av dagens drift i Vallnesbruddet. Dette er imidlertid avhengig av årlig uttaksvolum.

Dagens bunn av Vallnesbruddet kan ses i foto under. Det viser også den avtrapping i pallhøyder på ca. 12 meter som finnes i dag. Endringen som foreslås er kun å gå to pallhøyder dypere i bunnen av bruddet.

Bilde 1: Bunn av eksisterende steinbrudd i Vallnes.

4 Plangrunnlag og lovverk:

Området er avsatt til steinbrudd og industri både i gjeldende og i overordnet plan (kommuneplan) og det har vært uttak av stein i Rekefjord siden 1963.

Under følger en vurdering av forslaget i lys av gjeldende regulering, statlige retningslinjer, og annet aktuelt lovverk.

4.1 Detaljregulering

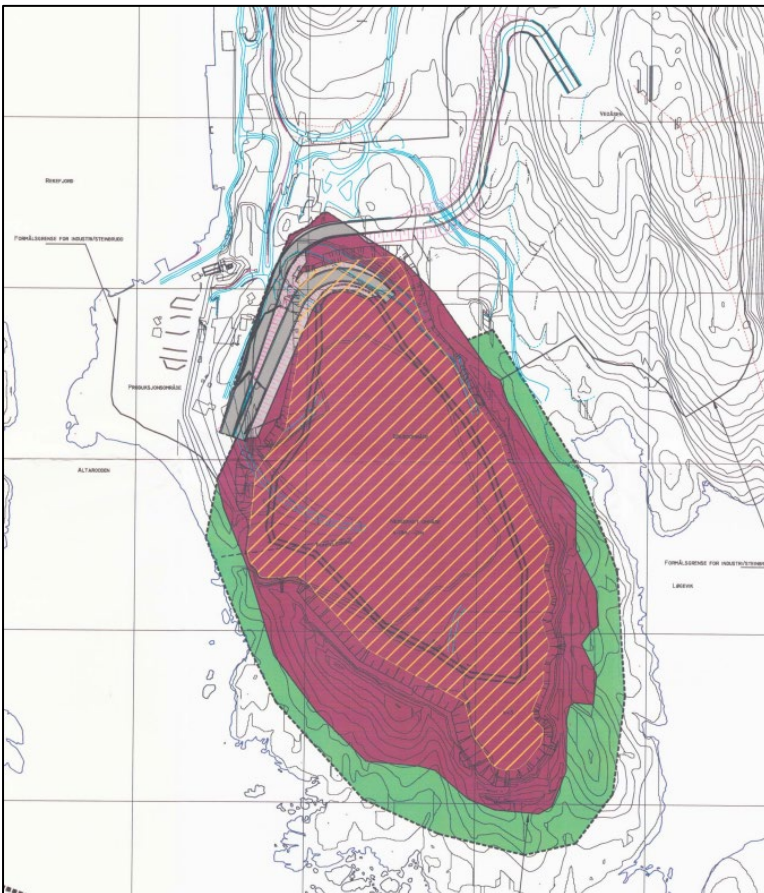
Rekefjord Øst inngår i reguleringsplan for reguleringsplan «industriområde Rekefjord, vedtatt 18.06.1991». Det er også vedtatt mindre endring av denne reguleringsplanen. Gjeldende plan er detaljregulering for Rekefjord industriområde øst (Vallnesbruddet), med bestemmelser, sist datert 11.06.19. Planen setter rammene for bruk og vern.

Planbestemmelse §2 setter rammen for dybden for uttak av stein i Vallnesbruddet. Denne bestemmelsen sier bl.a. at «I området for steinbrudd og industri kan det foretas uttak og produksjon av ulike steinprodukter, produksjon av asfaltmasse samt annen beslektet industrivirksomhet».

Videre fremkommer det av planbestemmelse §2 at det tillates at det gjøres uttak av stein ned til kote -47. Avtrapping i pallhøyder på maks. 12 meter tillates.

I planbestemmelsen §10 står det følgende: «Mindre vesentlige unntak fra disse bestemmelser kan, når særlige grunner taler for det, tillates av bygningsrådet innenfor rammen av plan- og bygningsloven».

Videre har planen bestemmelser om skjerming, tilbakefylling og opprydding i og rundt steinbruddet. Rundt bruddet er det satt av areal til et parkbelte eller grønn buffer. Se utsnitt av gjeldende plankartet under.

Figur 3: Gjeldende reguleringsplan for Vallnesbruddet.

4.2 Kommuneplan for Sokndal kommune

I gjeldende kommuneplan er området avsatt til råstoffutvinning. Området er markert med hensynssone for at reguleringsplanen for området skal fortsatt gjelde. I vedlegg til kommuneplanens bestemmelser inngår Rekefjord øst i oversikten over planer som fortsatt skal være gjeldende.

4.3 Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023:

Regional og kommunal planlegging er et viktig verktøy for å sikre tilgjengelighet til mineralforekomster som kan være aktuelle for fremtidige uttak, samtidig som miljø- og samfunnshensyn skal ivaretas (s. 18).

Uttak av byggeråstoffer til bygge- og anleggsformål med korte transportavstander er viktig. God arealplanlegging kan bidra til dette (s.18).

Videre er det et nasjonalt mål at en større andel av godstransporten skjer på sjø (s.22). Dette er et positivt trekk ved anlegget i Rekefjord. Massetransport via sjøveien har en langt bedre miljø- og klimaprofil enn landtransport. Selskapets eier NOAH deltar i utvikling av nye og mer miljøvennlige skip. De første skipene er allerede i drift, med 20 % reduksjon av CO2-utslipp, og 90% reduksjon av NOx sammenliknet med konvensjonelle skip.

4.4 Statlige planretningslinjer

Retningslinjene slår fast at planlegging av arealbruk blant annet skal fremme effektiv ressursutnyttelse, og legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling. Forlenget drift i det eksisterende steinbruddet vurderes som god ressursutnyttelse, og trygger fortsatt verdiskaping i distriktet.

4.5 Ny mineralstrategi:

Regjeringen arbeider for tiden med en ny mineralstrategi. I den forbindelse uttalte regjeringen nylig at *vi må se på hvordan legge til rette for vekst i norsk mineralnæring, der vi legger vekt på miljømessige og sosiale hensyn.* (Næringsministeren, i pressemelding 11.05.23.)

4.6 Plan og- bygningsloven

Loven skal fremme bærekraftig utvikling, og legge til rette for bruk og vern av ressurser.

§12 setter rammene for endring av gjeldende plan. I denne saken vil vi anmode om at kommunen vurderer en forenklet prosess, slik loven i visse tilfeller åpner for:

Kommunestyret kan delegerer myndigheten til å treffe vedtak om endringer i reguleringsplan når endringene i liten grad vil påvirke gjennomføringen av planen for øvrig, ikke går utover hoveddrammene i planen, og heller ikke berører hensynet til viktige natur- og friluftsområder.

- Endringen som ønskes vil ikke påvirke gjennomføringen av planen for øvrig. Området er allerede et steinbrudd. Det meste av areal og masser er tatt ut i forhold til rammene i gjeldende plan, og driften ved Vallnesbruddet nærmer seg avslutning.
- Endringen vurderes å ikke gå ut over hoveddrammene i planen. Planen legger opp til uttak av masser innenfor et avgrenset område. Det er nettopp den type ressursuttak som gjøres i dag og som nå ønskes noe forlenget ved å gå to pallhøyder dypere. Det økte volumet tilsvarer ca. to til tre års forlenget uttak, avhengig av uttaksvolum Bestemmelser om opprydding, reparasjon og tildekking skal fortsatt gjelde.
- Endringen vurderes heller ikke å gå ut over viktige natur- og friluftsområder. Endringen vil kun omfatte bunnen av det etablerte steinbruddet og ikke endre randsonen eller areal utenfor.

Endringsforslaget skal forelegges berørte myndigheter, samt grunneiere og andre berørte. Dette vil sikre at alle hensyn kommer frem og blir vurdert. Det er imidlertid ikke slik at enhver negativ uttalelse vil forhindre at saken kan behandles som en mindre endring, jf. veileder om reguleringsplaner 2022 pkt. 9.2.1.

Kommunen som planmyndighet skal vurdere konkret om forslaget kan behandles som en mindre endring, og kan etter en forenklet høring kreve at det i stedet skal tas gjennom en full planprosess, eller kreve at forslaget skal fremmes til politisk behandling.

4.7 Annet lovverk:

En oppdatering av reguleringsplanen er kun en del av vilkårene for at man kan ta ut mer masser i Vallnesbruddet. Tiltaket er konsesjonspliktig, og Rekefjord Stone AS har i dag en gjeldende driftsplan for anlegget med tilhørende tillatelser. Søknad om endring av driftskonsesjon vil oversendes Direktoratet for mineralforvaltning for vurdering og godkjenning.

4.8 Forholdet mellom plan- og bygningsloven og mineralloven er regulert i mineralloven §5:

«Tillatelser etter mineralloven erstatter ikke krav om tillatelse, godkjenning, arealplan eller konsesjon etter annen lovgivning.»

Lovverket krever altså tillatelse etter begge lovverk. Tiltak som er iht. gjeldende plan, skal fortsatt godkjennes av direktoratet for mineralutvinning og ihht mineralloven. I tillegg kommer annet aktuelt lovverk som forurensingsloven.

5 Vurdering og konsekvenser

Konsekvensene av dagens drift er godt kjent. Eksisterende steinuttak og pukkverksdrift medfører støy og noe støv for omgivelsene samt avrenning til sjø. Rekefjord Stone AS arbeider kontinuerlig med å forbedre støy og støvforholdene for omgivelsene. En forlengelse av driften i Vallnesbruddet vil medføre en lengre driftsperiode av eksisterende brudd, samtidig som en utsetter inngrep i Vedåsen. For et anlegg som har vært i drift siden 1963 vurderes ulempene ved denne kortere forlengelsen av driften som små og akseptable.

En forenklet høring av forslaget vil kunne avdekke om det er andre momenter som skal hensyntas.

5.1 Tilpasning til landskapet

Det økte uttaket vil ikke berøre eksisterende omgivelser og natur. Planens bestemmelse §4 om istandsetting av parkbelte i industriområdet, som en overgang til eksisterende natur og terreng, skal fortsatt gjelde. Denne endringen vil ikke medfølge noen endringer av landskapsbildet. En ny nedtrapping i bunnen av Vallnesbruddet vurderes å være lite synlig fra omgivelsene.

Iht. planens bestemmelser kan andre masser som ikke kan brukes i produksjonen plasseres på egnede steder i området under forutsetning av at fyllingen ordnes og utformes i harmoni med naturlig terreng i området. Planen krever at Vallnesbruddet skal være ryddet opp innen fem år etter avsluttet drift.

Per i dag er det restmasser fra produksjonen på områder i Vallnesbruddet. Etter at uttak ned til ny dybde (kote - 71,5 m) er gjort, planlegges det å legge disse massene inn som godt komprimerte sålemasser i bruddet. Driftsplanen fastsetter også prinsipper for etterbruk og revegetering av området. En slik etterbruk og revegetering vil som følge av en planendring skyves i tid med ca. tre år.

5.2 Naturmangfold

I nærhet til steinbruddene er det registrert flere naturtyper som er svært viktig (A- lokalitet), viktig (B- lokalitet) og lokalt viktig (C-lokalitet).

Det er gjort naturfaglige undersøkelser av nærområdet ved Rekefjord Stones anlegg. Konsekvenser for nærområdets natur er tidligere vurdert og utredet, bla. i forbindelse med søknad om driftskonsesjon for masseuttak.

Selve området som denne endringen gjelder for, ligger inne i bunnen av eksisterende steinbrudd. I selve steinbruddet finnes naturlig nok ingen natur eller arter som berøres. Vi anser at endringen ikke er i konflikt med kravene i naturmangfoldloven. Naturmangfoldlovens generelle aktsomhetsplikt og øvrige bestemmelser vurderes ivaretatt i forslaget.

Marine naturtyper:

I Rekefjord og Nordfjord er det registrert grunne strømmer (ID BN00039789), store tareskogforekomster (ID BN00102260) og skjellsand (ID BN00102293). Tareskogforekomstene er kategoriserte med verdi A (svært viktig), mens skjellsanden og de grunne strømmene har fått verdi B (viktig).

Det søkes ikke om endring av eller nye utslippspunkter til sjø. Viser for øvrig til Niva kartleggingen i punkt 5.3 under.

5.3 Vannmiljø

Industriområdet på østsiden, inkludert Vallnesbruddet, kan deles inn i fem områder med tanke på håndtering av overvann påvirket av anlegget. Områdene er vist i Figur 4 under.

Figur 4: Oversikt over nedbørsfelt på Rekefjord øst generert i Scalgo live. Avrenningsveier er markert med røde piler

- Lagerområdet ved Vedåsen (totalt 12 daa) benyttes til ferdigvarelager. Overvann ledes via grøft til Vallnesbruddet.
- På området for Lager ferdigvare (6 daa) er det en større fordypning i terrenget. Overvannet renner hit før det infiltreres i grunnen eller fordamper.
- Nedbør som faller på området ved Knuseverk (40 daa) vil i perioder med moderat nedbørintensitet i stor grad infiltreres i bakken, da dekket her er grus. Dersom nedbørmengden overstiger infiltrasjonskapasiteten, renner overvannet direkte til sjø.
- Området Silo utgjør rundt 40 daa. På den øvre del av siloområdet er også dekket grus, og nedbør vil i stor grad infiltrere. Det vil også bli holdt igjen i små etablerte fordypninger i terrenget. På den nedre delen ved kaia består dekket av godt komprimert grus og dette dekker. Her vil nedbøren hovedsakelig drener direkte til sjø. Det er ingen avskjæring eller sedimentering av vann i kaifronten.
- Vallnesbruddet går i dag ned til kote -47 m og utgjør 190 daa. Nedbøren som treffer bruddet, samler seg i en pumpesump i bunnen. Herfra pumpes vannet til to tanker. Vann herfra benyttes til vanning i produksjonen (støvdemping). Ved overskudd på vann, i forhold til tankenes volum, ledes vannet til et tokamret sedimentasjonsbasseng før utslipp til sjø. Løsningen som er i dag foreslås videreført når en går dypere ned i bruddet til kote 71,5 m.

Nordfjord og Rekefjord er i Vann-nett karakterisert med vannstype beskyttet kyst/fjord. Den økologiske tilstanden for begge vannforekomstene er vurdert til god (basert på bløtbunnsfauna), mens den kjemiske tilstanden er ukjent. Registrert påvirkning er diffus avrenning fra hele anlegget til Rekefjord Stone AS. Påvirkningsgraden er satt til liten for Rekefjord og middels grad for Nordfjord.

Den økologiske og kjemiske tilstanden til Sogndalstranda er tilsvarende som for Nordfjord og Rekefjord. Sogndalstrand har vanntypen moderat eksponert kyst. Det er registrert påvirkning fra utslipp av kommunalt avløpsrensingsanlegg (liten grad).

Niva utførte i 2021 kartlegging av miljøtilstand av Dalane vannområde på oppdrag fra Egersund kommune. Rekefjord og Nordfjord inngikk i denne kartleggingen, og det ble tatt ut prøver fra et punkt i hver fjord. Kartleggingen omfattet analyse av blant annet bløtbunnsfauna, sedimentparametere og måling av siktedyp. Resultatene er lagt inn i Vann-nett. Samlet vurdering av den økologiske tilstanden i vannforekomstene er god tilstand. Bløtbunnsfaunaen på stasjonene var god tilstand. Bunnfaunaen var artsrik, men med høy individtetthet, noe som kan indikere at samfunnet er påvirket. Visuell observasjon av kornene i prøven fra Rekefjord, viste at disse var skarpkantet. Dette indikerer en viss nedslamming med mineralske partikler. Siden tilstanden er god, er det ikke indikasjoner på at disse partiklene utgjør noen vesentlig påvirkning i vannforekomsten.

Klassifiseringen Niva utførte av Rekefjord i 2021 er basert på kun en enkeltmåling og er dermed ikke en gyldig klassifisering. På denne bakgrunn ble det høsten 2022 gjennomført en ny kartlegging av fjorden av Niva på oppdrag fra Rekefjord Stone AS. Fokuset var å vurdere om utslipp fra anleggende på vest- og østsiden har ført til nedslamming av resipient og om periodevis blakking av vann kan påvirke fisk og skalldyr negativt. For å vurdere dette ble det gjennomført prøvetaking i to omganger. Første gang etter en intensiv nedbørsperiode og andre gang etter en periode med lite nedbør.

Partikler fra Rekefjord Stone ble observert i både vannmassene og på bunnen. Partikkelanalyse viste dominans av avlange partikler, som stammer fra anleggene. Det var større mengde partikler på stasjonen lengst inne i fjorden sammenliknet med stasjonen nærmest pukkverket. Selv om partikkelmengden var høyere enn i kystvann uten noen spesifikk påvirkning, konkluderte kartleggingen til Niva med at partikkelmengden i vannet er så lav at sannsynligheten for negative effekter på fisk, på grunn av partikler i vannfasen, anses å være liten. På bunnen synes det å være en viss fortykning av næring, men uten at dette ga noen utarmet bunnfauna. Niva konkluderte med at sannsynligheten for negativ effekt på skalldyr i fjorden er liten.

Det legges til grunn at utvidelse av driften i Vallnesbruddet med to til tre år ikke vil medføre negative endringer i vannmiljøet.

5.4 Støy

Nærmeste naboer til Rekefjord Stone er hyttebebyggelse på Damskipskaia, 300 m nord for lastekai på øst. Nærmeste helårsboliger er bebyggelsen på nordsiden av veitunnelen på østsiden.

I perioden juni 2021-desember 2022 ble det gjennomført nærmålinger ved støykilder i verkene (øst og vest) og utarbeidet støykart for omgivelsene. Støykartet viste et noe høyere støynivå enn ønsket for enkelte lokasjoner.

Det ble derfor, fra og med høsten 2022, igangsatt et omfattende program for å reduseres støybelastningen fra anlegget uavhengig av videre drift i Vallnesbruddet. Tiltakene vil i første omgang foregå fram til 2024. I 2021 ble grovknuseren skiftet på østsiden, det er investert i et nytt sikteverk og det er etablert nye støyvoller i 2023. Videre omfatter tiltakene isolering av knuseverk, støyskjerming ifm. båtlastning, utbygging av maskinpark etc. Driftstider for båtlastning er også redusert søndager og helligdager.

Etter at en del tiltak i perioden 2021-2023 er utført, ble det gjort nye støymålinger i 2023. Beregningene viser at for de aller fleste situasjoner og omkringliggende boliger/fritidsboligene er støynivået fra Rekefjord Stone under grenseverdi i forurensningsforskriftens kap. 30. I forhold til det totale støybildet ved bedriften som følge av å gå to paller ned, så vil ikke dette ha ytterligere negativ effekt på støybelastningen til omgivelsene.

5.5 Støv

Ved Rekefjord Stone benyttes vanning for å redusere støvflukt fra knuseverk, lager, lasting og internttransport. Vanningen i prosessen skjer hovedsakelig automatisk og starter ved belastning på anlegget.

Støvutslipp fra Rekefjord Stone AS overvåkes med måling av nedfallsstøv. Dette gjøres i dag kontinuerlig ved seks stasjoner. Målinger gjort i perioden april til oktober i 2022 viser at grenseverdien ikke er overskredet.

Kilder

- Plankart Rekefjord øst med endring av kotehøyde påført
- Bestemmelser datert 11.06.19 med endring av § 2 påført
- Situasjonsplan – ny nedtrapping
- Tidligere vedtak om endring 2019
- ROS- skjema forenklet reguleringsendring.